

С. Й. Вовканич

Ідеологічні засади державотворення в системі стратегізації регіональної політики, національної економіки та безпеки України

На основі аналізу загроз державотворчим процесам в Україні, збереженню її національної ідентичності вперше пропонується ввести складові української ідеї в ранг стратегем соціально-економічного розвитку держави, систем її національної безпеки та колективного євроатлантичного захисту. Це стане основою гармонізації, активізації та інтеграції векторів розвитку національної економіки і проведення регіональної економічної політики, з одного боку. З іншого, – зніме буцімто непереборні наявні регіональні суперечності, а насправді спекуляції антиукраїнських сил, що інспіруються ззовні, аби перешкодити консолідації українського народу та не допустити мобілізації його зусиль для збільшення свого державотворчого потенціалу, зміцнення національної безпеки і у такий спосіб, нарешті, прискорити вихід України на передові світові науково-технічні, соціально-економічні, інформаційно-технологічні, морально-культурні та інші цивілізаційні позиції. Показано, що аксіологія вибору ідеологічного супроводу розбудови національної держави є чинником не лише майбутнього українства, збереження українськості, а і життя нації взагалі.

Ключові слова: українська національна ідея (УНІ), ідеологічні засади, стратегема розвитку, національна ідентичність, українськість, інформаційна війна

Наприкінці 2014 р. у Львівській міській раді відбувся круглий стіл «Ідеологічні засади національної безпеки в умовах російської агресії». В організації форуму та у виступах із зазначеної проблематики активну участь взяли співробітники Інституту регіональних досліджень НАН України [1]. Ключовими напрямками обговорення стали не лише драматичні події останнього часу в Україні, що нині загрожують її національній безпеці, а й далекі історичні передмови, зокрема традиційне коріння загарбницько-імперських інтересів Росії, котрі відновилися в анексії Криму та втіленні сучасної ідеології «руського мира» у війні проти суверенної України, власне, її українськості, а відтак – як небезпека для всієї Європи і загроза світовому порядку.

З огляду на це форум зазначив, що чинна влада в Україні без належної уваги до ідеологічних засад державотворення в загрозливих умовах, без чітко сформульованої національної ідеї як **стратегем** (програми) дій у рамках «Стратегії-2020», без удосконалення регіональної політики в системі факторів розвитку вітчизняної економіки, реалізації її євроінтеграційних векторів і приєднання до колективних систем міжнародної оборони не зможе підняти на належний рівень ні патріотично-виховну роботу серед активної молоді, у т. ч. шкільної та студентської, ні серед спільноти загалом; ні зберегти національну ідентичність та уникнути асиміляційних негативів зросійщення, а, головне, гарантувати безпеку держави від реваншистських зтяжних намірів агресивно-шовіністичного сусіда, що сам себе позбавив статусу нашого стратегічного партнера.

Стратегія розвитку України має передбачати побудову національного, духовно-інтелектуального, демократичного, культурно-багатого, креативно-

інформаційного **модерного суспільства** з активними горизонтальними і вертикальними зв'язками, інноваційно-динамічною системою вітчизняної освіти, науки, економіки тощо. Ця стратегія має забезпечити українському народові соборність як нації, а окремій особистості як громадянину – зберегти національну ідентичність, надати умови і можливості для всебічної самореалізації, соціалізації та досягнення рівня життя, безпеки, охорони здоров'я, відпочинку тощо, гідного світових стандартів. За період **Незалежності** чинні українські уряди певною мірою, точніше за залишковим принципом, займалися розвитком науки, освіти, культури, медицини, охорони фізичного здоров'я населення та іншими сферами, що традиційно входять, власне, у сферу т. зв. сьогоднішньої **гуманітарної політики**.

Парадокс, але Україна досі не має цілісної концепції гуманітарної політики. Що більше, ні ця, як, до речі, жодна інша її політика, ніколи не охоплювали **ідеологічний спектр державотворення**: якість інформаційного простору, патріотичність інформаційного контенту, розвиток і захист українськості на нашій – не своїй землі, національну гордість і соціальну психологію корінного народу, що дав назву державі в центрі Європи. Зокрема, його небажання прогинатися перед асимілятором, природне право мати свою «рідну хату», у якій «права, й сила, і воля», де важливу роль відіграватиме аксіологія вибору вектора євроінтеграції як реалізації нашого природного стану, де воістину буде безпечно втілити, нарешті, семантику національної ідеї та заборонено постімперську антиукраїнську семіотику пам'ятників, назв міст, вулиць тощо. **Ідеологічна державна доктрина** України **випала з її політики**, з комплексу освітньо-просвітніх, інформаційно-мовних, соціально-економічних, екологічних, безпекових та інших життєво-необхідних державотворчих завдань, викликів і адекватних заходів чинних урядів [2].

Водночас саме зловмисна фетишизація ролі окремих регіонів, особливо злочинний недогляд урядом Партії регіонів факторів загальнонаціональної безпеки, прискорив інформаційну інфільтрацію, а відтак – військову інтервенцію Росії зі всіма трагічними наслідками для України, її духовного і національного відродження. Що більше, спекулятивне ототожнення регіоналізації з децентралізацією управління та підвищенням ролі місцевого самоуправління призвело до того, що Україна не тільки не має ідеологічної платформи державотворення, а й ідеологічних загальноукраїнських партій. У нас, окрім крайніх лівих (комуністів – не українських, а п'ятиколонних) і правих (на взір «Свободи»), – політичні клуби під однойменними орудами регіональних лідерів, які часто очолюють олігархічні клани, а не партії класично-традиційного ідеологічного забарвлення (християнські демократи, ліберали тощо), відповідно до світового спектра державотворчих стратегій. Цим також в інформаційній війні, як і протиставленням російськомовних регіонів україномовним, більш і менш промислово-розвиненим, скористалися зрадники національної ідеї та політтехнологи неприятели. Дедалі стає очевиднішим, що не мова і не промисловий потенціал регіонів, а боязнь і неприязнь до зростання України як суб'єкта самостійного розвитку, духовного відродження українськості, реалізації своєї національної ідеї, вибору євроінтеграційного вектора, позначають нині на карті України лінії фронту війни, нав'язаної Росією.

Агресія Росії **актуалізувала** потребу розробити **ідеологічні засади державотворення і становлення нації**, що ґрунтувалися б на національних цінностях, сучасних, чітко визначених, складових **національної ідеї**

в системі соціогуманістичної парадигми як світової матриці нових міжнародних відносин, які мають відповідну юрисдикцію та достатній євроатлантичний захист. У цих відносинах центральне місце займатимуть стратегічні візії соціально-економічного, духовно-інтелектуального, етнокультурного розвитку і безпеки кожної держави (нації) незалежно від її міжнародного статусу, економічного потенціалу, військової та іншої потуги. Соціогуманістичність відносин акумулюватиметься насамперед в акцентуації захисту міжнародним співтовариством **ослаблених** народів і народностей, у забезпеченні вільного формування їхнього національного, економічного, культурного, інформаційного та іншого просторів, у ренесансі та розвитку національної ідентичності, припинення ведення сильними світу цього проти них інформаційних війн, передавання щодо них неправдивої і дискримінаційної інформації, усунення загарбницьких зазіхань на їхні землі, недопущення анексії територій, застосування постімперської споживацької психології щодо їх інтелектуальних ресурсів, корупції, злочинства та інших форм девіальної поведінки. Усе це в ніякому разі не має виходити поза межі духовно-моральних правил міжнародних взаємин, дотримання світового порядку, поваги загальнолюдських цінностей і використання інсайдерських цивілізаційних здобутків людства. **Суспільні трансформації**, у т. ч. й економічні, власне, починаються зі змін цінностей, спричинених впливом на світогляд та орієнтації людей лідерської інформації, правдивими знаннями, виходом з регіональної внутрішньої ізоляції та зони зовнішніх ворожих зомбувань.

Отже, вкрай потрібна **нова соціогуманістична стратегія паритетного розвитку нації і людини** як науково-прикладна основа для: а) розробки ефективного **ідеологічного інструментарію** зміни (трансформації) суспільної свідомості, консолідації та «зшиття» нації в духовному, світоглядно-націоцентричному та екзистенційно-безпековому світовому сенсі; б) створення концепції нової **доби** міжнародних відносин, що були б побудовані на стратегії **свободи і безпеки** вибору шляхів інтеграції та комунікації; в) заборони дискримінації людей за регіонами, розмивання їх національної ідентичності, інформаційних війн для інфільтрації в чужі простори неправди, ідей постімперського неореваншу, зомбування і протиставлення народів і народностей, розпалювання між ними ненависті, ксенофобії та воєнних чи інших конфліктів, особливо як предтеч кровопролиття і загроз світовому порядку. За такої заборони припиниться не тільки дискримінація мігрантів, переселенців, біженців, а і їхні воєнні вогнища.

Стратегією соціогуманістичної концепції, будучи суголосними зі світовим контекстом і загальнолюдськими цінностями, **комплексно** охоплюватимуть (мають охоплювати) знаннево-освітній, мовно-культурний, духовно-інтелектуальний, морально-ідеологічний вектори життєдіяльності справді української держави в національно-патріотичному, інтеграційному та цивілізаційному вимірах. Іншими словами, вельми на часі є новий **соціогуманістичний підхід до буття людини і нації, українськість, екзистенція** яких віками пригнічувалася, а нині переживають загрозу своєму подальшому духовному ренесансу, державному розвитку не тільки через гарячу криваву, а й інформаційну, енергетичну та інші постімперські війни, анексії території, нав'язування ідеології «руського мира» як новітньої доктрини сусіда-загарбника, що відчув себе всесильним світу цього. Отож, у творенні Нової України та виборі європейського вектора

інтеграції відбулися кардинальні зміни, що вимагають глибокого і всебічного розгляду всіх сегментів національної і світової безпеки, що загострилася в умовах зatoryжної агресії Росії, її загарбницької, агресивно-кривавої та асиміляційної політики – традиційно самодержавної за формою та антиукраїнської за суттю. Тобто політики тоталітарно-автократичної, недемократичної, скерованої не на установлення сталих добросусідських і міжнародних відносин, а на перманентні загарбницькі війни, у т. ч. такі, що спричиняли в минулому довготривалі трагедії світового виміру – Першу та Другу світові війни.

З віроломним нападом агресора на Україну природно першочерговими стають стратегія і тактика її захисту. На жаль, ми їх не мали, бо не чекали удару в спину від «старшого» брата. З огляду на це, відразу зазначимо принаймні **три** важливі рефлексії, які соціальні науки, у т. ч. економіка, політологія, націологія, не мають оминати. **По-перше**, війну на сході України маймо сміливість називати «російсько-українською». Ця підступна війна, несподівано для України розпочата, справді стала всенародною і вітчизняною в боротьбі проти Росії, неждано згуртувала **регіони** в українську **націю**. Рівно ж – скинула маску вічної «братерської любові» російських імперій до українців, а пролиту нині їхню кров наші нащадки навіть при їх великому бажанні заледве чи зможуть пробачити. Водночас ми, сучасники, ще не усвідомили, що розгул «братнього» лицемірства, фарисейства та замилювання очей світові почався не тепер, не з гібридної війни як «схрещення» сучасних тактичних **прийомів і засобів** її ведення (зелених чоловічків, чеченців, сепаратистів зі стертими номерами російських «Градів», «Буків», масмедійної брехні тощо). Однак саме на це, шкода, нині фокусується основна увага громадськості, залишаючи на маргінесі глибинні процеси, а саме: **спадковість** історичних українофобій роздвоєного мутанта (від колишнього царського до нинішнього), які мають **спільну російсько-імперську генезу**, що не раз була причиною кривавих ран на тілі українства.

Реалії російських українофобій почалися з різанини Меншиковим за наказом Петра I українців Батурина, знищення Катериною II запорізької вольниці, творення кривавою імператрицею Новоросії, з більшовиків-організаторів Донецько-Криворізької та інших республік у період боротьби з УНР та аж до сьогоднішньої анексії Путіним Криму, насадження «народних» республік у Донецьку, Луганську чи деінде. Несправедливість, неоімперські зазіхання та кров невинно убієнних рясно тягнуться із загарбницьких претензій ненаситного імперського мутанта-орла з роздвоєною головою, що спричинило роздвоєну психіку ординця, який у вічному пошуку здобичі. Це алегорично акумулював ще Крилов у цинічних звинуваченнях вічно голодного Вовка до невинно-наївних: «Ты виноват уж тем, что хочется мне кушать!» Це справжні імперські мотиви, неприкриті філософією Достоевського, що мов кара за злочин – невідворотна. Росія, на відміну від світу, її не практикує, тому годі сподіватися на її вибачення перед Україною, Грузією, Молдовою, Чечнею. А без каяття немає ні духовного переродження, ні прощення, ні миру.

Для Росії далі характерна теза агресора, в основі якої – цинічно звинуватити у всьому слабшого. Україна знову нині стикнулася з **винуватістю без вини** як абсолют впевненості нападника у відсутності **кари за злочин** з причин буцімто права сильного заново «творити» будь-

якими методами і засобами свій «русский мир» за власною схибленою уявою, імперським самочинством і самовпевненістю у безкарності за злочини. Адже ніхто рішуче не заперечив неоросійство. Історія повторюється: великороси (знайоме – *Übermenschen*) буцімто будують на їхній великодержавно-розбійницький розсуд, Новоросію, анексуючи не землі України, а малоросів, татар (*Untermenschen*), наперед зловмисно ослаблених і принижених. Звісно, для швидкого ослаблення цілого його краще попередньо поділити, а відтак підтримувати регіональну, у т. ч. економічну політику, поділених, під'юджуючи, нацьковувати їх на війну. Із-за кущів її перманентно розпалювати, спостерігаючи, як протиборці стікають кров'ю. Водночас підступно грати роль миротворця, а в слушний момент на очах світової громади захоплюють ослаблених.

По-друге, анексія Криму, бої на сході України свідчать, що не лише українство, а і людство знову стикнулися з цинічним **рашизмом** як сучасним проявом агресивного російського **фашизму**, який почався далеко до **італійського**. Військова ескалація, переслідування татар, українців дедалі більше переконують про наступ **нацизму** як легітимізацію **нової форми державно-церковної** буцімто **всеслов'янської ідеології «русского мира»**. Ба більше, якщо Путін веде терористичну війну танками і «калашами», то поперед них цей «мір» воює духовно-інформаційно за свідомість, інтелект і душі людей. Він добре усвідомлює, що природа коренів слів «свідомість», «совість» – спільно-інформаційна (відомість, вість). І якими цінностями він начинить душі, такими будуть великодержавна свідомість і совість нинішніх і прийдешніх шовіністичних московитів щодо «подавляючої підтримки» Путіна у війні з Україною чи з будь-ким «ненашенським», якого треба задля панування великоросів поневолити, зросійщити, асимілювати, а, якщо не здається, то знищити. Отож, показники такої підтримки, у т. ч. анексії Криму як новітнього терористичного експерименту «русского мира», закладені ще предками московитів, які у свій час також анексували Київську митрополію Помісної Церкви, украли наше ім'я, вигадали Новоросію, сфабрикували ідеологічно-панівний статус старшого (?) брата, а нині кичаться канонічністю московської церкви, її одержавленою метропольністю і митропольністю, а відтак – «третеримством». Це все сучасне оковамилювання агресивності Росії перед світом і не більше.

По-третє, нині **небезпека** з Москви загрожує не лише Україні, а і **світовому порядку та міжнародному праву** взагалі. Основні фактори цивілізаційного порядку – це не тільки ринкова економіка, матеріальний добробут, а й верховенство права, культурні цінності, розумна організація, професіоналізм, гуманізм, правдива інформація задля вільного руху, життя, безпеки і прогресу. Йдеться не про **ціни**, не про **товар**, а про **цінності, свободи, знання, інформацію** як соціальні **блага** вільного цивілізованого світу. Проте лише українці виявилися готовими воювати за ці цінності. І це відбулося всупереч тому, що автократичний Кремль стовідсотково по-азіатському використовує і використовував **інформаційну** війну для зловмисного маніпулювання свідомістю довірливих через «дези» дорого оплачених мас-медій, потужно і цілеспрямовано обдурюючи байдужий світ, тотально обстрілюючи Київ, українство та його Батьківщину назагал. За цієї ситуації чомусь не виникає логічне запитання: якби жив академік Сахаров, то чи він теж з «подавляючим большинством», у тому числі з

т. зв. інтелігенцією Росії, купленими мас-медіа, уподібнився б очманілим жириновцям і підтримав агресію?!

Це змушує шукати **систему координат** національної безпеки України **на мапі ще не одуреного світу**, оголосити внутрішню і міжнародну **інтелектуальну мобілізацію** для локалізації сучасних небезпечних викликів людству, зокрема такого важливого духовно-інформаційного елемента в **надбудові держави як ідеологічне її забезпечення**. **Духовно-інтелектуальні еліти** України саме зараз мали б звернути увагу вітчизняного загалу і світової громадськості на небезпеку імперсько-загарбницької ідеології Росії, котра, як у свій час нацистська **брехня**, вкидається Росією у світовий **інформаційний простір** для оправдання судетської долі Криму, звільнення «унижених» Київською хунтою великоросів, збиття «посланцями» Росії цивільного малайзійського літака з дітьми на сході України, нахабного прориву «гуманітарних конвоїв» через кордони суверенної країни всупереч міжнародному праву. Навіть не зможемо показати **провокаційність** шантажу Путіна щодо 10-денного взяття Києва, введенням військ у країни НАТО, навіювання ним страху нових воєн як предтеч третіх світових. Висвітити його **ницість** як політикана, який, святкуючи анексію Криму, не проронив ані слова **каяття** за депортацію його країною корінного **кримськотатарського** народу, що тільки завдяки **незалежності** України зміг повернутися на рідну землю. Хоча б заради об'єктивності згадав зобов'язання країн світу, у т. ч. і Росії, захистити згідно з **Будапештським меморандумом** цілісність і суверенітет безядерної буцімто братньої України.

Отже, в інформаційній війні ми, українці, не маємо програвати в черговій боротьбі рашизму проти нашої національної ідеї, а **більше ніж хто** маємо повне право й можемо з найвищою вірогідністю попередити світ про **низку вельми небезпечних речей**, що не відразу є очевидними. **По-перше**, після короткого затишшя нам знову нав'язали війну не так гібридну, як загарбницьку з великою **традицією зловісної тягlosti (спадковості)** російських імперій, незалежно чи то вони були царськими, білими, червоними, православними, чи атеїстичними. Вони одвічно агресивні, особливо щодо України, криваво-ненаситні до її еліт, нищення мови, визвольних волелюбних ідей і цинічно-брехливі перед нею та світом. **По-друге**, Україні історія витягла жеребок **прорватися** з новими **смыслами** визвольної боротьби на **світові** простори за умов дефіциту традицій звільнення народів і народностей з-під неослабного багатовікового ярма російських імперій. Фінляндія, Польща чи Прибалтійські держави – не беруться до уваги. Їм пощастило, їх оминуло жахіття **довготривалого зросійщення**, у них не встигли розвинулися вороги Незалежності – орденоносні манкурти, ностальгійні п'ятиколонники. хній досвід надто ексклюзивний, він не так гостро вимагає дерадянзації людини, нації.

І, нарешті, **третє**, чи не **найголовніше**. Путін найбільше боїться волелюбного українського **Майдану**, аби він не набув широкої соціалізації в Росії, а постімперська дерадянізація «совецкого человека» не заблукала в простори республік колишнього СРСР і не **деімперіалізувала** основну спадкоємницю світового зла – нинішню Російську Федерацію. Отже, вчепилася зубами в Україну та їх не розчіплює, бо знає: без Київської Русі, Помісної Церкви, без України немає імперії, немає її методологічно-ідеологічної основи, історичного підґрунтя, звідки пішла руська земля. Реваншисти воюють не проти «бандеровцев» і не за «обижених

русскоязычников». Що більше, не за «возврат» легітимності Януковичу, не за підвищення самостійності та суб'єктності Києва, а, навпаки, – за перетворення його в колоніальний об'єкт і девальвацію історичних Золотих воріт як давнього індикатора вільної комунікації суверенної України зі зовнішнім вільним світом. Тобто знищують Майдан як вираз українського вільного духу, що еволюціонував і вибухнув Революцією Гідності, несучи світові нові смисли і сенси буття, не притаманні, що більше, ворожі шовіністичній ідеології «русского мира» та його імперським світським і церковним адептам. У цьому контексті не треба огульно критикувати і спекулювати щодо новоствореного в Україні Міністерства у справах інформаційної політики, представляючи його як буцімто здійснення прогнозу Оруела про функціонування «Міністерства правди» в тоталітарній імперії зла. Натомість варто привернути більше уваги до розв'язання проблем інформування на Сході країни, у Криму, за кордоном про злочинність рашизму. Врешті, до свободи слова, збереження національної ідентичності, опрацювання ідеологічних засад стратегії духовно-інтелектуального супроводу державотворення в Україні, зокрема розвитку її національної ідеї, економіки і проведення регіональної політики, врешті, до питань глобалізації, регіоналізації та ренаціоналізації світу взагалі.

Отже, не маємо права забути, що, програючи **інформаційну війну** «русскому миру», його імперським ідеологам, втрачаємо не лише момент істини, а набагато більше. Губимо, по-перше, мову, освіту, культуру, молодь, економіку, армію, територію, врешті, національну ідентичність і майбутнє; по-друге, розтринькуємо результат перемоги нашої історичної ідеї. Йдеться про те, що українські протести проти багатовікового царського свавілля, чисельні бунти чи повстання проти більшовицьких знущань, нарешті, **вперше** увінчалися реальною перемогою **Революції** народу та його державницької **Ідеї** щодо побудови **Нової** України. Недаремне сьогодні рашизм, прикриваючись старою фразеологією інтернаціоналізму, фальшем миролюбства, захисника людства (найперше, ясна річ, себе) від гегемонних «происков» США, НАТО та ховаючись за телекартинки своїх буцімто гуманітарних конвоїв, насправді підтримує озброєних ним найманців – вбивць люду української ідеї, яка, маючи складну історичну тяглість, все-таки перемогла.

Незалежно від поглядів і підходів до формування УНІ нація має об'єднатися і консолідуватися навколо визнання того, що історично процес виникнення, становлення та поширення української ідеї проліг від демократичної Конституції Пилипа Орлика, Кирило-Мефодіївського соціального гасла «країна без холопа і пана» через Міхновське усвідомлення України як національної самостійної держави, боротьбу УНР, її злуку з ЗУНР та визвольно-бойовий клич УПА «здобути або вмерти» за неї до сьогоднішніх пошуків і розробки євроінтеграційної стратегії розвитку нашої країни в системі модерних світових держав і досягнень їх життєвих стандартів. Упродовж цього тривалого і складного періоду на історичний генезис складових УНІ, як і на будь-який генезис інших суспільних напрямних, впливали та впливатимуть спадковість і новаторство, еволюційність і революційність майданів, зовнішні і внутрішні фактори, суперечні інтереси і світогляди, зрештою, запекла і кривава боротьба за них.

Національна ідея – це **основа ідеології державотворення**, це своєрідний комплекс вірувань і духовне кредо народу, квінтесенція патріотичних

почувань, національного світобачення та усвідомлення державної незалежності, суверенності її інтересів; це концепт-конструкт духовно-інтелектуального потенціалу нації, тобто людей-державотворців і співгромадян, які, спираючись на минуле, мобілізують творчі сили та здобутки сучасні і майбутні на становлення і консолідацію українського народу як єдиної політико-етнічної спільноти і цілісної одиниці світового співтовариства, що наближає національний ідеал до найвищих досягнень людства в різних сферах розумної його життєдіяльності на шляху прогресу і добробуту.

Реалізація інноваційної, інформаційно-просторової моделі розбудови національної держави, її євроінтеграційних намірів і розробка належної соціогуманістичної стратегії розвитку диктують потребу опрацювати систему ідеологічного забезпечення державотворення, що ґрунтуватиметься на загальноукраїнських інтересах, акумульованими такими пріоритетами української національної ідеї (УНІ) – **Україна: соборна, українська, гідна людини, нації та людства**. Визначаючи ці стратегіями (програми дій) Ідеї України, наголосимо, що:

- **соборна** – це не лише географічні, територіально-просторові атрибути, а соборна здатність нації разом ефективно **творити українську державу** за допомогою **консолідації** сил усіх громадян, які в Україні та поза її межами проживають; це – духовна **єдність** народу на своїй землі. Лише таке розуміння соборності допоможе сформувати єдиний національний економічний, мовно-інформаційний, культурний, релігійний та інші простори, аби допомогти всім українцям, незалежно від місця проживання, усвідомити себе **соборною державоцентричною нацією**. Це особливо важливо для формування українського соціуму **як спільноти**, у якій діють **доцентрові** (соборні) і **відцентрові** (регіональні, українофобські) **сили і поля впливу**. Отже, соборність – це не лише інтеграція економік регіонів, а й консолідація народу на рівні патріотичних, духовних і морально-психологічних характеристик, внутрішньо притаманних людині, її свідомості та ментальності. Феномен соборності України – це її цілісність і керованість, націєцентричність цінностей та євроінтеграційність векторів прориву на світові простори, а не ідеологеми розриву і поділу населення на сорти, регіони і ринки збуту продукції, перманенті з'ясування: хто кого кормить? Насамперед це **національно-свідома синергійність** діянь людей як ознака організованої спільноти, як духовно-інтелектуальна **соцістальна** «молекула», яку не можна розривати без втрати її **якісних націєцентричних** характеристик, як не можна їх зберегти, не розв'язавши **проблем** культурно-інформаційного середовища та простору. У ракурсі соборності нового значення набуває **реінтеграція** тимчасово окупованих територій, їх **рекулльтрегіоналізація** і **адаптація** воюючих сторін. Україна сьогодні не є соборною територіально, але соборною духовно в боротьбі з агресором. Це свідчить про те, що тест на соборність є випробуванням на цілісність території та сформованість нації. І можна лише пошкодувати, що **регіональна політика держави** не була своєчасно введена в **стратегію соборності** ні на науковому, ні на урядову рівнях, і спільнота як система не користує з ефекту емерджентності;

- **українська** – відкидає підкинута шовіністичне гасло «Україна лише для етнічних українців», але не реальну констатацію, що найважче українцям в Україні. Йдеться про формування нових стереотипів, що позиціонували б Україну у свідомості всього соціуму держави як «рідну хату»,

як дім нації, який слід розбудовувати на спільних духовних цінностях, патріотичних почуваннях, інтелектуальних і культурних кодах та ідеалах українського народу, на притаманних йому традиціях, нормах і правилах поведінки, на інноваційних засадах модернізації національної економіки та політики держави відповідно до нових завдань, економічних укладів, національних інтересів і сучасних викликів. Крім цього, цей пріоритет визначає необхідність збереження українськості, використання нових чинників національної ідентичності, що вирізняють український народ як окреме самодостатнє утворення, яке має всі ознаки нації: власну землю, питому мову та своє європейське світобачення, лише йому притаманне, яке у глобальному вимірі – гідне поваги серед світової мозаїки культур. Аби зберегти свою автентичність, українцям нікуди виїжджати, вони вдома, на обітованій землі, у Європі, і європейськість – їхній **природний** стан. Не їх вина, що шовіністичні великороси нав'язали війну українцям не лише за землю, а й за збереження національної ідентичності, за інформаційний простір. Вихід з війни ідентичностей потребує проведення нової соціогуманістичної політики захисту і людини, і нації, євроінтеграційній орієнтації їх провладу, стратегізації духовного відродження українськості та створення для цього належного простору (середовища), адекватного світовим стандартам;

• **гідна людини, нації і людства** – передбачає створення належних соціально-економічних, екологічних умов окремій особистості шляхом не лише піднесення рівня матеріального добробуту, європейських стандартів життя (до яких нація поки що не «дотягує»), але і духовних, ментальних можливостей самореалізації, спілкування, національно-творчого середовища, яке поза «рамами нації», за Франком, поза національною ідеологією ні створити, ні зберегти неможливо. Складові високої ідеї нації, що ослаблена імперським етно-інтелектогеноцидом, мають нести не лише всі компоненти квітального розвитку для досягнення європейських стандартів життя, а й мати певні пріоритети для свого духовно-культурного, національного відродження через соціогуманістичне ставлення до ослабленої нації, червонокнижний захист її мови, культури, інформаційного простору, гуманно допомогти усунути антиукраїнську імперську семіотику, телепропаганду тощо. Ми не станемо вільними без **очищення** нашого інформаційного простору від постімперської російської брехні, зомбування і совдепії, з одного боку. З іншого, – маємо твердо усвідомити, що не може бути **вільної людини** допоки **підневільною є її нація**. Українські майдани довели, що не можна розривати гідність, свободу людини та нації, їхні цінності від європейських і загальнолюдських. Революція Гідності вимагає розбудови української держави, гідної у цивілізованому сенсі.

Отже, аби націдею «СУГ» (соборність, українськість, гідність) перетворити в стратегему (програму дій) розбудови держави, потрібно робити це **пожиттєво і заради життя** як насущно-домашнє завдання сучасних і прийдешніх поколінь, для яких воно має увійти своєрідним **соціальним геномом спадковості** розвитку українства, врешті, стати їхнім архетипом. І згадане Міністерство у справах інформаційної політики буде потрібне тоді, коли воно як суспільна структура сприятиме емерджентності дій (функцій) у системі виконання цих завдань. Для цього СУГ слід не лише ввести в ранг **стратегем розвитку** нації, а і досліджувати в комплексі з особливостями її життя **«на межі»**, що зумовлює транзитність країни в контексті сучасних

інтеграцій, медіаторства і зростання цих феноменів за умов глобалізації та нагальної потреби зупинити подальший наступ агресора-сусіда на національні цінності. Йдеться про транзитність не тільки і не стільки як транспортно-просторову, прикордонну чи транснаціональну реальність, скільки соціально-психологічну, духовно-інтелектуальну, ментальну, ідеологічно-світоглядну, національно-патріотичну характеристику життєдіяльності українського народу на «стику» різних навколишніх культур, релігій, військових блоків, економічних і оборонно-політичних союзів, інноваційно-високотехнологічної та мобілізаційно-сировинної моделей розвитку економіки. Тобто мова про толерантне виживання на межі розмаїття звукових, інформаційних просторів, дій економічних і неекономічних чинників, де будь-який із названих і не названих з їхньої множини може стати мультиплікатором суспільного розвитку України, якщо він буде діяти як доцентровий і соборний.

Власне, це підтверджує правильність аксіологічного підходу до вибору вектора інтеграції як архіважливого фактора **буття** української нації, як її **екзистенції** та права на своє **майбутнє**. У ХХІ ст. нібито вже зрозуміло: будь-які міжнародні союзи мають насамперед утворюватися на основі культурних, духовно-моральних, освітньо-інтелектуальних національних **цінностей**, що збагачують і збагачуються самі загальнолюдськими здобутками, а не асимілюють самодостатні народи і народності. Тому розглядаймо і регіональну політику, і національну економіку в системі **нацбезпеки**, захисту **українськості**, гарантування умов для **бінарного** розвитку **і людини, і нації** серед світового розмаїття культур, мов, економік тощо. Надання якісним складовим УНІ статусу стратегем розвитку України дозволить задіяти не лише згаданий механізм рекультрегіоналізації тимчасово окупованої ворогом нашої землі, а і запозичити з практики ЄС низку інших **принципів** партнерства – конвергенції, субсидіарності, компліментарності.

Усе це вимагає **міждисциплінарного** підходу до ідеології державотворення в Україні та в кожному її регіоні. Над її сучасною візією мають працювати економісти, політологи, націологи, етнологи, юристи, соціологи, соціальні психологи – теоретики і практики, урядовці і громадськість. УНІ нині має стати наріжним каменем і цементуючим чинником у соціогуманістичному фундаменті його державо-націотворення, і виступати, як мінімум, у триєдиному європейському форматі – «Україна: соборна, українська, гідна людини, нації та людства», – який широко соціалізується, а відтак глибоко усвідомлюється на суспільному, груповому та особистісному рівнях. Формат «три складові на три рівні» – основа концепту системи ідеологічного забезпечення державотворення українського народу, виповнення його євроінтеграційних устремлінь і досягнення **національної безпеки** України для нас, живих, а, головно, – ще нерождених. Якщо ж характеристикам розбудови соборності, українськості держави України та гідності її світовим імперативам як якісним стратегемам державотворення надамо статусу наскрізних пріоритетів національної економіки і регіональної політики, то у такий спосіб не лише припинимо перманентні пустопорожні розмови про необхідність їхнього поєднання, а і практично розпочнемо це реалізовувати. Що більше, УНІ набуде не тільки концентрованого виразу національних інтересів і патріотичних почуттів українців, а і стане стратегемою, програмою консолідації дій нації щодо пріоритетного використання інтелектуально-

інноваційних чинників творення модерної національної держави, захисту її цінностей, побудови інформаційного, громадянського суспільства, збереження генофонду українського народу, його високої освіченості, креативності та вільної інтеграції в таке ж вільне і розвинене міжнародне співтовариство, побудоване на знаннях, культурі, толерантності, реальній демократії та бінарному захисті прав людини і нації.

Отже, нами недаремне виділено Малу національну ідею – «Знання, інформація і рух (чин, дія)» як частину Великої стратегічної національної ідеї, точніше як **тактичний** її робочий інструментарій. Це означає, що в доданій вартості вітчизняної продукції мають переважати інноваційно-інформаційні, наукомісткі складові. Це, своєю чергою, підтверджує стратегічну важливість чотирьох «і» для розвитку країни: інформація, інтелект, інновації, інвестиції. Власне, Мала ідея за умов глобалізації спрямовує продуцентів лідерської (інсайдерської) інтелектуальної власності, творчу енергію наукової молоді на: інтенсивне використання нових знань, досягнень науки, інтелектуально-інноваційних чинників створення модерної національної держави, економіки знань, збільшення інвестицій у розвиток людини, її культури та інтелектуального капіталу; побудову інформаційного, громадянського й правового суспільства, збереження генофонду українського народу, тяглості його розвитку в плані безперервного досягнення високої освіченості, креативності, духовності та моралі; зрештою, пізнання навколишнього світу, зменшення його ентропії та небезпек – внутрішніх і зовнішніх. Окрім названої Малої ідеї, можуть актуалізуватися інші тактичні гасла (ідеї) як робочі інструментарії втілення складових Великої відповідно до викликів часу, проведення реформ, суспільних трансформацій, викликів часу тощо. х може бути кілька. В українському соціумі не тільки зараз актуалізувалося гасло часів зародження в Західній Україні кооперативного руху: «Свій до свого по своє», «Наші гроші – в руки своїх», а і трансформувалися і набули нових інформаційних забарвлень і всеукраїнських масштабів низка новітніх – «Не купуймо, не дивімося російське!», «Все для фронту», «Слава Україні – героям слава!» тощо.

Проте Україна не може прокидатися лише під час чергових чи дострокових **виборів**, думати під **вибухи** агресивного сусіда про захист нації, її ідеї. Армію мають споряджати не волонтери, а уряд. **Так далі жити не можна!** Потрібні стаєри, а не бігуни на короткі виборчі дистанції; керівники-мислителі, які бачать націю в триєдиному Шевченковому вимірі: минуле, сучасне і ще ненароджене майбутнє. Керівник, що не є подвижником УНІ, – не державотворець і не будівничий українського Ідеалу. Ми маємо опрацювати довгострокову **систему ідеологічного духовно-інтелектуального супроводу державотворення в Україні** за умов потенційних **викликів і загроз**. Шкода, але, даруйте, в «Стратегії-2020» розвитку України **ідеологічна** концепція розмита. Надія, мабуть, як і колись, на регіони. Однак регіональні лідери більше сил вкладають у крик і піар; їх ніколи не вистачало і не вистачає на серйозний розгляд ідеологій державотворення в Україні, на панукраїнські проекти безпеки по всьому **периметру** пограниччя. В оцінюванні агресії Росії проти України пограниччя виявилось, на жаль, строкатим, особливо керівники деяких держав. Це зайвий раз свідчить, що УНІ має розглядатися комплексно як у всеукраїнському, так і в загальносвітовому контекстах, насамперед у плані безпеки території, захисту цінностей народу з врахуванням багатств його

регіонального розмаїття, ресурсів, активів тощо. Словоблуддя щодо буцімто потреб федералізації України, почути Донбас – це маневри лукавого.

Отже, побудова стратегії розвитку Нової України на засадах сучасних складових УНІ як стратегем розвитку передбачає насамперед аналіз наявної ситуації у державі, виявлення ключових загроз і протиріч, що не дозволяють запровадити таку ідеологічну основу державотворення та єдності народу вже сьогодні. Зокрема, визначальним має бути питання щодо національної держави титульного народу, його економіки, єдиної державної мови, державних символів, неасиміляційних орієнтирів інтеграції, ковітального відродження. Отож, існує проблема створення **середовища**, адекватного для розвитку людини і нації. Необхідно оцінити геополітичні та геокультурні загрози українській нації. Зокрема, такі, як-то: галопуюча асиміляція етнічних культур в окремих регіонах країни; наголоси на сепаратизмі, федералізмі окремих областей України; нівелювання та дискредитація традиційних українських цінностей, історичної пам'яті, національної семіотики, героїв, подвижників УНІ; депопуляризація української культури, літератури, книговидавництва, музики, кінематографа у внутрішньому інформаційному просторі країни та за її межами. Тобто припинення наїзду постімперського катка формату «Три-Д»: десоверенізація, десоборнізація та декомпозиціонування України загалом.

У цьому контексті потрібно в «Стратегії-2020» розвитку України передбачити перспективу визначення, пропагування та захисту цінностей УНІ, довготермінову програму їх втілення в життя усіма будівничими Нової України, передбачивши всебічний розвиток творчої особистості, удосконалення систем вітчизняної освіти, науки, постінформаційної економіки, впровадження інновацій, нанотехнологій, підвищення громадської активності, формування нової української національної еліти, яка стала б для народу, особливо молоді, прикладом для наслідування, збереження ідентичності, ментальності народу, його історичної пам'яті, генофонду тощо [3]. Визначення основоположних засад української національної ідеї диктує внесення відповідних змін **не лише на рівні міжнародних взаємин, а і в нормативно-правову базу України**, у стратегію національної безпеки України. Хоча при розробці нової **Конституції України** майже кожен Президент намагається «прийняти» її під себе, але введена буцімто демократична норма, що «жодна ідеологія не може називатися державою як **обов'язкова**», не тільки не суголосна з попереднім записом «суспільне життя в Україні ґрунтується на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності», але і перманентно передається від одного варіанта Основного Закону держави до іншого [4, ст. 15]. Ці розмиті недоречності призвели до того, що Україна досі не тільки не має ідеологічного духовно-інтелектуального супроводу свого державотворення і становлення нації, а й девальвовані проблеми актуалізації національної ідеї як стратегемами суспільного поступу, пошуку позитивного їх історичного тлумачення, наукових досліджень перспектив розвитку в інформаційно-просторовій, інноваційній моделі розбудови національної держави за умов одвічних загроз її суверенітету з боку Москви, втручання у внутрішні справи України, у євроінтеграційні її наміри.

Це все виносить на порядок денний нагальну потребу: опрацювати систему ідеологічного забезпечення державотворення в Україні, аби, нарешті, закрити **спекулювання** політиканами запитаннями: **ідеологічний плюралізм**

чи монізм, соборність чи федеративність, президентсько-парламентська республіка чи навпаки, пропорційна чи мажоритарна виборча система, нарешті, Україна – українська чи ні? Адже вийшло так, що в Україні ні того, ні іншого немає: обікшись на чужинській монополії тоталітарних ідеологій, зокрема комуністичній, ми боїмося доторкнутися думкою до своєї, розмаїття її сучасного ідеологічного дизайну. Можна зрозуміти німців, які заборонили не тільки нацистську ідеологію, а й, настрашені гітлерівськими маніпуляціями з проведенням загальнонаціональних референдумів, не послуговуються ними у післявоєнній Німеччині. Однак причому тут Україна?! Нарешті, здається, ми зрозуміли, що європейськість – це наш природний стан, а євроінтеграція – це безвізове спілкування з більш демократичним, економічно і технічно модернізованим, екологічно благополучним, менше корумпованим, а тому, звісно, багатшим середовищем і світом. Зближення з ними активізує залучення зовнішніх інвестицій, прискорить перехід до шостого технологічного укладу економіки, розширить ринки збуту, наблизить до культурних здобутків людства та обміну знаннями, прогресивним досвідом сусідів, які не воюють ні проти України, ні її українськості.

На наш погляд, основна мета сучасних складових УНІ – це соборно-сконсолідована нація як повноцінне, самодостатнє соціально-економічне, етнокультурне, політико-правове, філософсько-історичне середовище в системі національного інформаційного простору, який не інгібує (гнітить), не розмиває тотожність народу; у ньому повнокровно функціонує традиційна система передачі знань від покоління до покоління, а, значить, виховується національно свідома, цілісна людина і ковітальна спільнота. Тобто спільнота, об'єднана національною ідеєю, самоідентифікована і здатна гармонійно відроджуватися завдяки цій ідеї як синтезу державницьких, духовно-моральних та інших цінностей, зеленої ідеології, соціогуманістичній політиці, що підживлюють це середовище, розширяючи його до масштабу всеукраїнського чи навіть світового простору. На жаль, Україна постійно відчувала, а нині в зв'язку з агресивними діями Росії вкрай трагічно загострилися загрози українськості. За таких обставин логічно говорити про **знеособлення людини і знеодержавлення нації** у спосіб пригнічення, уповільнення, а відтак припинення їх духовно-інформаційної мобільності як домінанти **соціального руху** інформації (знань, досвіду), як фактора самодостатності та конкурентоздатності нації, захисту сприятливого для її розвитку середовища, захисту та збереження національної ідентичності в умовах загроз глобалізаційного зодноріднення, яке в Україні має подвійну природу – залишково-імперську та невідворотно-цивілізаційну.

Для підвищення **імунітету** (опірності) асиміляційним впливам нами запропонована концепція підвищення **духовно-інформаційної мобільності (ДІМ)** людини і нації. Соціанта ДІМ нації відображає перманентний, природний і вільний соціальний рух інформації для продовження духовно-інтелектуального життя народу, збільшення щільності його суспільного організму асиміляційним зовнішнім проникненням. Цей рух здійснюється людиною (групадою, суспільством) шляхом традиційного її передавання «по вертикалі» (від покоління до покоління) як нематеріальний трансферт, водночас творчого генерування **нових** знань «по горизонталі», здобутих на рівні одного покоління (чи особистості). Якщо в першому випадку домінантна роль належить сім'ї, школі, вишам, то в другому – науці,

проектно-конструкторським організаціям, інноваційній, творчо-пошуковій активності і раціоналізаторсько-винахідницькій діяльності. Прогрес відбувався з врахуванням двох основоположних складових (традицій і новацій), оптимальне поєднання і гармонізація яких забезпечує тяглисть (спадковість) і модерність (інноваційність) поступу. Не приховуємо, що в Україні одна з найбільших національних меншин споконвічно претендує на простір (економічний, мовний, інформаційний, культурологічний тощо) корінних народів – українського, кримськотатарського. Маску «старшого брата» скинуто, Росія, ставши ворогом України №1, веде неприкрити братовбивчу війну. Ми, українці, вільні люди на своїй землі, відстоюємо своє право на свободу. У цьому основа нашої національної ідеї і домінанта архетипу українця!

Таким чином, серйозної уваги потребує третій (по діагоналі) вектор розвитку як **рівнодійний**, власне, складений з врахуванням сили (дії, чину) двох перших напрямів (вертикального і горизонтального), формує комфортні умови для всебічного розвитку народу, себто **середовищеспроможність** нації як її **соборну здатність** вирватися на передові позиції науково-технічного, економічного, а відтак цивілізаційного прогресу, захистити себе, зберігши вітчизняний, ексклюзивний доробок багатьох поколінь корінного народу для себе та світової культурної мозаїки. Розмита національна ідентичність применшує **середовищноспроможність** народу, яку вже віддавна за кордоном вивчає стосовно екології нова галузь науки – середовищезнавство (інвайронментологія). Адже є показники конкурентоспроможності вітчизняної економіки, її товарів, є індикатори платоспроможності населення, пропонується вивчати середовище як екологічний чинник. Але Україну чомусь зовсім не турбують суспільні – духовно-інтелектуальні, інформаційно-мовні, релігійні та інші **критерії** середовищеспроможності нації щодо відродження (передавання, виховання, збереження) **автентичних** якостей її співгромадян, головне, воєнного **захисту** – національної безпеки, боєздатності власної армії, цивільної оборони тощо. Багато говорилося про економічний спад, але не турбував розвал армії, втрата спроможності захисту українськості, духовних цінностей.

Обороздатність країни – інтеграційний індикатор, доленосний для суверенного розвитку народу. Адже відображає здатність громади (соціуму) бути **націєтворчим** середовищем (простором, джерелом, тлом) не лише в економічному, технологічному, екологічному плані, а й в духовно-інтелектуальному, мовно-інформаційному, етнічно-культурному, демографічно-ментальному, політично-патріотичному, військово-захисному аспектах відтворення (чи відродження після колоніальної денационалізації) людини, її сім'ї, систем освіти, науки, релігії, історичної пам'яті тощо. Ми знову ослабили увагу до захисту Батьківщини, до війська, буцімто, як безбачченки, забули: хто не турбується про свою армію – годув чужу. Тут потрібно як дбати про свої збройні сили, так й духовно-інтелектуальний розвиток спільноти взагалі. Треба не лише свого не цуратися, його захищати, а щоб бачити далше, обов'язково слід опертися на плечі гігантів передової вітчизняної та світової думки. Пам'ятаймо, що не лише зброєю виграють війни, не тільки силою насилля. Силою правди, знань та інтелекту збережемо і захистимо національну ідентичність, відрубність своєї культури, врешті не будемо слухати брехливу пропаганду щодо спільності ген з нашим насильником.

У процесах самостворення соборної людини і формування національного соціуму важливу роль відіграватимуть гармонія розбу-

дови вітчизняної економіки, використання для цього економічних і неекономічних факторів, з одного боку, і проведення регіональної політики на платформі національної ідеї як стратегем розвитку України загалом, – з іншого. Використання аксіологічного підходу до пошуку неекономічних чинників підвищення ефективності економіки та розбудови національної держави допоможе не тільки виділити такий вагомий об'єднуючий націю чинник як УНІ, а показати, що немає чистої економіки, як немає рафінованих економічних факторів її ефективності, а є система національних і загальнолюдських вартостей, є ядро і провід народу, від орієнтацій яких великою мірою залежить регіональна і загальнодержавна політика, її патріотичність і націєцентричність. Отже, генеральною лінією має бути проведення регіональної політики в системі стратегем загальнонаціонального масштабу, конкретні завдання якої можна найефективніше виконати у всеукраїнському чи навіть у світовому **якісному** вимірі з врахуванням наявних ресурсів, специфіки, логістики, екології саме того чи іншого регіону. Дерадянізацію соціуму, збільшення децентралізації податків, підвищення ролі місцевого самоврядування – це, як і багато іншого регіонально-маргінального, можна досягнути, установивши лише головні **стратегічні детермінанти** взаємозв'язку і взаємозалежності національної економіки та регіональної політики. По-перше, **стратегізація регіональної** політики має бути доцентровою, державотворчою, а отже **національною** за суттю. По-друге, така сутність буде притаманною гаслу «сильні регіони – сильна держава», яким регіонали Януковича по-фарисейськи прикривалися, тоді і лише тоді, коли чітко йтиметься про **українську** державу. Вона може бути такою, звісно, за **однієї** умови – регіони сильні не відцентровим чи федеративним налаштуванням прокремлівських олігархів, які, виголошуючи буцімто патріотичні лозунги, водночас почуваючись незалежними від Києва місцевими феодалами, на ділі запроваджували в життя антиукраїнську політику. Однак як тільки давалася взнаки суб'єктність України, вони її разом з Росією вбивали і вбивають. Якщо українізація чи коренізація регіонів налякали одного диктатора на початку минулого ХХ ст., він організував геноцидний Голодомор і репресії, то можливість їх проведення після Революції Гідності – налякали інших, і вони спричинили анексію та кровопролиття на початку ХХІ ст.

З огляду на це, попри війну із зовнішнім і внутрішнім ворогом, потреби фронту і проведення економічних реформ, не відкидаймо комплексні дослідження теоретико-методологічної основи формування в Україні нової політики, що б ґрунтувалася на універсальності соціогуманістичної парадигми **паритетного захисту індивідуальних прав людини і колективних прав нації**; водночас не виносила б на маргінес ні історію, ні подвижників УНІ, ні її сучасну реалізацію як споконвічну мрію корінного народу, що дав назву національній державі в центрі Європи. Прикро, що і в третьому тисячолітті українці вмирають за право вільно жити на своїй Батьківщині, за національну ідею як програму (стратегему) суверенних дій. Окрім непоправних жертв людських життів, є втрати культурно-інтелектуальних, духовно-інформаційних цінностей, що мають екзистенційне значення для всього цивілізованого світу. І світ має, нарешті, проїнятися тим, що Ідея державотворення в Україні будується не на «обустройстве» імперії за рахунок анексії чужих земель, а на **гармонії** соціогуманістичної парадигми **буття кожної людини, її нації**, що дозволяє їм самоусвідомити і стати реальними

господарями на своїй землі та співжити зі всім вільним світом. Останні парламентські вибори свідчать, що свідомий вибір нації її європейського майбутнього поборов підсвідоме імперське минуле, як і раніше, нарешті, остаточно здолав роздвоєність у головах і слабкість у розтягнутих у різні боки ногах керівництва країни. Але є речі, які не під силу одній нації. Людство має не тільки констатувати, що кожний народ достойний свого уряду, а й морально допомогти потолоченим націям з нових соціогуманістичних позицій бінарного захисту людини і нації. Людство, як третя сторона, має їм відповісти на насущні питання: чи кожна держава гідна людства, чому в третьому тисячолітті світ мириться з ідеологією чучхе, з анексією колишнім кагебістом чужих територій, врешті, надає агресорові право вето на рішення Ради Безпеки ООН вивести війська із загарбаних земель?

І насамкінець. Нами ще в 2011 р. був проведений круглий стіл «Українська національна ідея як духовно-інтелектуальний код соборності народу: етнічний, інтеграційний та цивілізаційний вектори», присвячений 20-річчю Незалежності України [5]. Його матеріали були широко розповсюджені, але вони чинному уряду, вочевидь, видалися у такому **семантичному навантаженні** не актуальними. Нині, на наш погляд, доцільно провести аналогічний захід із залученням учених, авторитетних небайдужих людей, яким є що сказати з названої проблематики. Спочатку організувати обговорення, інтерактивні діалоги за допомогою аудіовізуальних засобів у всеукраїнському масштабі, а відтак організувати відповідні парламентські слухання у Верховній Раді, прийняти Закон «Про соціогуманістичні засади ідеології духовно-інтелектуального забезпечення державотворення в Україні». Головне, навчитися працювати на **випередження**, не дати реалізувати постімперські ідеї російських політиканів і українських сепаратистів федералізувати та декомпозиціонувати Україну, тобто розшматувати її за ворожими лекалами, а відтак окупувати по заново відбудованій Берлінській стіні. Трагічність такого поділу важко передбачити: вона матиме не лише український, а і світовий вимір. Трагедія обчислюватиметься не Небесними Сотнями, а мільйонами невинно убієнних. І багато залежить від нас, сучасників: чи поставимо Ідею, Слово там, де їм належить бути, – Спочатку?!

Список використаних джерел

1. Пасічник В. П. Ідеологічні засади національної безпеки України в умовах російської агресії / В. П. Пасічник, І. В. Пілат // *Регіональна економіка* – 2014. – №3(73). – С. 261-263.
2. Вовканич С. Й. Українська національна ідея та еліта: доцентрові (соборні) й відцентрові (регіональні) виклики / С. Й. Вовканич // *Соціально-економічні проблеми України. Регіональна політика в Україні: сучасний стан та шляхи активізації* : [зб. наук. пр.] / НАН України. Ін-т регіональних досліджень ; від. ред. В.С. Кравців. – Львів, 2014. – Вип. 3 (107). – С. 438-455.
3. Вовканич С. Й. Українська національна ідея та еліта в духовно-інтелектуальному забезпеченні державотворення / С. Й. Вовканич. – Львів : Інститут регіональних досліджень НАН України, 2014. – 498 с.
4. Конституція України (Прийнята 28.06.1996 р., №254к/96-ВР) // *Голос України*. – 1996. – 13 липня.
5. Українська Національна Ідея як духовно-інтелектуальний код соборності народу: етнічний, інтеграційний та цивілізаційний вектори : матеріали круглого столу / за ред. В. С. Кравціва. – Львів : Ін-т регіональних досліджень НАН України, 2011. – 62 с.

References

1. Pasichnyk, V. P., & Pilat, I. V. (2014). Ideolohichni zasady natsional'noyi bezpeky Ukrayiny v umovakh rosiys'koyi ahresiyi [The ideological foundations of national security of Ukraine in terms of Russian aggression]. *Rehional'na ekonomika – Regional Economy*, 73(3), 261-263. [in Ukrainian].

2. Vovkanych, S. Y. (2014). Ukrayins'ka natsional'na ideya ta elita: dotsentrovi (soborni) y vidtsentrovi (rehional'ni) vyklyky [Ukrainian national idea and elite: centripetal (united) and centrifugal (regional) calls]. In V. S. Kravtsiv (Ed.), *Sotsial'no-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrayiny [Socio-Economic Problems of the Modern Period of Ukraine]: Vol. 107(3). Rehional'na polityka v Ukrayini: suchasnyy stan ta shlyakhy aktyvizatsiyi [Regional policy in Ukraine: current situation and ways for acceleration]* (pp. 438-455). Lviv: Institute of Regional Research of the NAS of Ukraine. [in Ukrainian].
3. Vovkanych, S. Y. (2014). *Ukrayins'ka natsional'na ideya ta elita v dukhovno-intelektual'nomu zabezpechenni derzhavotvorenniya [Ukrainian national idea and spiritual elite of improving state building]*. Lviv: Institute of Regional Research of the NAS of Ukraine. [in Ukrainian].
4. Supreme Council of Ukraine (1996, July 13). *Konstytutsiya Ukrayiny [The Constitution of Ukraine]* (Adopted on 1996, June 28, 254k/96-VR). *Holos Ukrayiny – Voice of Ukraine*. [in Ukrainian].
5. Kravtsiv, V. S. (Ed.). (2014). *Ukrayins'ka Natsional'na Ideya yak dukhovno-intelektual'nyy kod sobornosti narodu: etnichnyy, intehtratsiynyy ta tsyvilizatsiynyy vektory [Ukrainian national idea as a spiritual and intellectual code of people unity: ethnic, civilizational and integration vectors]*. Proceedings of the Round Table. Lviv: Institute of Regional Research of the NAS of Ukraine. [in Ukrainian].

Vovkanych S. Y. Ideological foundations of state building in the system of strategically regional policy, national economy and security of Ukraine.

Based on the analysis of threats to the state building process in Ukraine, preservation of its national identity for the first time is proposed to introduce the Ukrainian idea components in the rank of strategies of socioeconomic development, its national security systems and collective Euro-Atlantic security. This would become the basis for harmonization and integration of vectors of development of national economy and conduction of regional policy on the one hand. On the other hand – this would remove supposedly insurmountable existing regional contradictions, that indeed are speculation of anti-Ukrainian forces, that come from outside to prevent the consolidation of the Ukrainian people and prevent the mobilization of its effort to increase its state building capacity, strengthening national security and thus finally accelerate the output of Ukraine on the world's leading scientific, technical, socioeconomic, information technology, moral, cultural and other civilization positions. It is shown that the choice of axiology of ideological support of development of the national state is a factor of future of Ukrainians, Ukrainian identity preservation, and also the life of the nation in general.

Key words: Ukrainian national idea (UNI) ideological principles, strategy of development, national identity, being Ukrainian, informational war.

Вовканыч С. И. Идеологические основы государственного строительства в системе стратегизации региональной политики, национальной экономики та безопасности Украины.

На основании анализа угроз процессам государственного строительства в Украине, сбережения её национальной идентичности впервые предлагается ввести составляющие украинской идеи в ранг стратегем социально-экономического развития державы, систем её национальной безопасности и коллективной евроатлантической защиты. Это станет основой гармонизации, активизации и интеграции векторов развития национальной экономики и проведения региональной экономической политики, с одной стороны. С другой, – снимет якобы непреодолимые существующие региональные противоречия, а на самом деле спекуляции антиукраинских сил, которые инспирируются извне, чтобы помешать консолидации украинского народа и не допустить мобилизацию его усилия для увеличения своего государственно потенциала, укрепление национальной безопасности и таким образом, наконец, ускорить выход Украина на передовые мировые научно-технические, социально-экономические, информационно-технологические, морально-культурные и другие цивилизационные позиции. Показано, что аксиология выбора идеологического сопровождения развития национального государства является фактором не только будущего украинства, сохранение украинства, а и жизнь нации вообще.

Ключевые слова: украинская национальная идея (УНИ), идеологические основы, стратегема развития, национальная идентичность, украинство, информационная война.

Вовканыч Степан Йосипович – доктор економічних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу регіональної економічної політики ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України» (e-mail: lsvovkanych@gmail.com).

Стаття надрукована в авторській редакції.

Надійшло 01.12.2014 р.